

PÕLTSAMAA PIIRKONNA KOHALIKE OMAVALITSUSTE ÜHINEMISLÄBIRÄÄKIMISED

Koostas: konsultant Rivo Noorkõiv

A. ÜHINEMISLÄBIRÄÄKIMISTE TAUST

Põltsamaa linn tegi 2014. aastal ettepaneku ühinemiseks ja Põltsamaa vald nõustus 2014. Algasid läbirääkimised Põltsamaa vald ja Põltsamaa linn tegid ettepaneku olemasolevaid läbirääkimisi laiendada detsembris 2015.

Elanike arv (01.01.2016)

Imavere 912
Kolga-Jaani 1457
Kõo 1057
Pajusi 1302
Puurmani 1533
Põltsamaa linn 4244
Põltsamaa vald 3708
Võhma linn 1366

Kokku 15 797 elanikku

Pindala

Imavere 140 km²
Kolga-Jaani 312,35 km²
Kõo 149,46 km²,
Pajusi 232,4 km²,
Puurmani 292,7 km²
Põltsamaa linn 5,99 km²,
Põltsamaa vald 416,9 km²
Võhma linn 1,93 km²km²

Kokku 1551,73 km²

B. KODUTÖÖ KOKKUVÕTE

Kokkuvõte põhineb kohalike omavalitsuste poolt saadetud materjalidel.

1. Milliseid positsioone oma omavalitsuse huvidest lähtuvalt läbirääkimistel kindlasti kaitseme?

Imavere vald

- ✓ Vallavolikogu alalises komisjonis osalemine oma piirkonnast;
- ✓ Allasutused ja selle sisu säilimine ja iseseisev juhtimine;
- ✓ 100% osalusega vallaettevõtte OÜ Imavere Soojus säilimine;
- ✓ Olemasolevate sotsiaalteenuste säilimine;
- ✓ Munitsipaalpinna tagamine oma piirkonna elanikele;
- ✓ Oma piirkonna ürituste ja traditsioonide jätkamine;
- ✓ Valla- või infolehe väljaandmine.

Kolga-Jaani

- ✓ Me soovime ka peale ühinemist kuuluda Viljandi maakonna haldusalasse, st ei taha mingite teenuste saamiseks hakata Jõgevale sõitma.
- ✓ Vähemalt hariduse ja sotsiaalse valdkonnaga seotud teenused peaksid olema tagatud kohapeal, mitte ei osutataks neid kaugemalt. Ühinenud omavalitsus võiks olla esindatud enamtarbitavate avalike teenuste osas kõikides endistes keskustes.
- ✓ Oluline on kooli, lasteaia, rahvamaja, noortekeskuste ja raamatukogude säilimine.

Kõo vald

- ✓ Kirivere kooli säilimine - hetkel 77 õpilast, koolihoone rekonstrueeritud, 2016 plaanime korrastada veel spordisaali ja õuerajatised;
- ✓ Kõo ja Koksvere külade vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine - plaan esitada KIK-i 2016 sügisvooru taotlus;
- ✓ Valla teede korrashoiu tagamine sh talvine lumetõrje;
- ✓ Ühistransport - Põltsamaa suunal ei ole ühendus kõige parem, pensionäride ring;
- ✓ Sõprusomavalitsused Soome, Rootsi, Saksamaa - Kõo vallal on aktiivsed suhted ning huvi on koostöö jätkamises (noortevahetus);
- ✓ Valla leht peaks säilima (mis kujul?);
- ✓ Hajaasustuse toetused - vesi- kanalisatsioon on olnud seni riiklikud programmid, KOV on taganud 1/3 maksumuse, oleme mõelnud ka valguskaabli ühendamise toetusele.

Pajusi vald

- ✓ Olemasolevate asutuste säilimist: 3 raamatukogu, 2 lasteaed-alkooli, kultuurimaja, spordikeskus, kultuuri- ja sporditöö korraldamine valla asutuste baasil;
- ✓ Vallamajale kasutus;
- ✓ Kolmanda sektori rahastuse jätkumine;
- ✓ Kõigi seniste valla eelarvest makstavate sotsiaaltoetuste liikide jätkumine;
- ✓ Tuleb leppida olukorraga, et asutuste sulgemine on seotud piirkonda jäävate elanike arvuga.

Puurmanni vald

- ✓ Puurmani vald on viimaste aastate jooksul reorganiseerinud kõik oma allasutused. Meil on korrastatud alus- ja põhihariduse andmine, raamatukogud on liidetud ühtseks allasutuseks ja on loodud toimiv SA mõisakompleksi haldamiseks. Oleme seisukohal, et kõik hästi toimiv peab Puurmani valla territooriumile alles jääma.
- ✓ Arvestada tuleb arengudokumentides kirja pandud prioriteete, eelnevad kokkulepped peavad tulevikus olema rakendatavad.

Põltsamaa linn

- ✓ Gümnaasiumis üldkeskhariduse andmise jätkamine;
- ✓ Huvikoolide tegevuse jätkamine;
- ✓ Esmatasandi tervisekeskuse väljaarendamine.

Põltsamaa vald

- ✓ Teenuste kvaliteedis ei ole nõus alla andma;
- ✓ Teede hooldus;
- ✓ Heakord külades;
- ✓ Koduhooldus vanuritele ja lastega peredele;
- ✓ Kolmanda sektori toetamine piirkondade arengu eest seismisel.

Võhma linn

- ✓ Linna arengukavas ja eelarvestrateegias ettenähtud tegevuste elluviimine;
- ✓ Igapäevateenuste korraldamine ja osutamine jääb kodanikele võimalikult lähedale;
- ✓ Säilib asustusüksusena linna staatus;
- ✓ Alus- ja põhihariduse omandamine Võhmas säilib: Võhma kool –põhikoolina, muusikakool (võimalus laiendada selle profiile?), lasteaed;
- ✓ Säilivad hallatavad asutused päevakeskus, vaba aja keskus jne;
- ✓ Koolihoone renoveeritakse;

- ✓ Rajatakse sotsiaalmajaja;
- ✓ Linnale kuuluv AS Võhma ELKO säilib avalikus omandis, mis võimaldab efektiivselt kontrollida teenuste kvaliteeti ja hinda: vee- ja kanalisatsiooniprojektide elluviimine ja teenuse osutamine, kaugkütte teenuse pakkumine ja arendamine, linna avalike teenuste osutamine (heakord, haljastus, teedehooldus), perspektiivis linna kinnisvarahalduse üleviimine sinna;
- ✓ Jätkatakse linnavalitsuse tööd ja pakutakse jätkuvalt Võhma linnas erinevaid omavalitsuse teenuseid: sotsiaalhoolekanne, maa-ehituskorraldus jne.
- ✓ Säilib piirkonna kultuurilisuus - Pilistvere kihelkonna identiteet: traditsioonilised üritused, sündmused;
- ✓ Säilitatakse olemasolevad linna tunnustused ja preemiad;
- ✓ Võhmas säilitab piirkondliku haldus-teenuskeskuse rolli Võhmaga igapäevaselt seotud inimeste jaoks (osa Kõost, Villevere, Ollepa, Kahala).

2. Milliseid on ühised eesmärgid uues omavalitsusüksuses, mille saavutamist kindlasti toetame?

Imavere vald

- ✓ Üüripinna (korterite) loomine (seoses töökohtade olemasolu tõttu).
- ✓ Külaseltside kaasamine ja hoidmine.
- ✓ Tugispetsialisti ja üldiste spetsialistide olemasolu ja kättesaadavus igas piirkonnas.
- ✓ Oma piirkonna inimeste tunnustamine.
- ✓ Ettevõtluse arendamine sh kaubandus.
- ✓ Ühistranspordi olemasolu (koolibuss).

Kolga-Jaani

- ✓ Avalike teenuste kvaliteedi tõus – et tavakodaniku elu muutuks paremaks.
- ✓ Omavalitsuse efektiivsus ja olukordadele reageerimise paindlikkus võiksid tõusta.
- ✓ Riigigümnaasium võiks jääda Põltsamaale, see aitaks hariduse kvaliteedi tõusule kaasa.
- ✓ Peab toetama külaseltside tegevust, et tagatud oleks piirkondade tegutsemisvõimekus.

Kõo vald

- ✓ Kõo valla inimeste praegune elukvaliteet ja teenused ei tohiks halveneda;
- ✓ .Kujundada Põltsamaast kaunis ja hästitoimiv Põhja-Viljandimaa keskus

Puurmanni vald

- ✓ Ühiselt tuleks lahendada ühistranspordi küsimused, et loodava keskuse ja alevite/külade vahel oleks sujuv ühendus. See eesmärk toetaks ka ühise huviharidusvõrgu välja arendamist, sest laste ja noorte vähesuse tõttu, ei suuda praegused vallakeskused, pakkuda mitmekesisest huviharidust.
- ✓ Ühiselt tuleb lahendada ka sotsiaalhoolekande toimimise küsimused. Näiteks võiks kaaluda Lustivere Hooldekodu rekonstrueerimist või Võisiku keskuse rekonstrueerimist, et tekitada ühinenud omavalitsuste sotsiaalteenuste keskus.
- ✓ Piirkonnas peavad olema head sportimisvõimalused ja Puurmani toetab kindlasti püüdlust rajada moodne ujumiskeskus.
- ✓ Välja peaks arendama ühise teede hoolduse/remondi kava.
- ✓ Välja töötada kõiki osapooli rahuldav valitsemismudel, et tagada elu jätkumine maal.

Pajusi vald

- ✓ Gümnaasiumi säilimine;
- ✓ Lairiba interneti väljaehitamine küladesse nn. viimane miil;
- ✓ Valla- ja riigiteede tolmuvabaks tegemise jätkamine.

Põltsamaa linn

- ✓ Vallasisene ühistransport (ka õpilasliinid);
- ✓ Jalg- ja jalgrattateede arendamine;
- ✓ Väikeste koolide ja lasteaedade jätkamine;
- ✓ Maade munitsipaalomandisse taotlemine elamuehituse ja ettevõtluse arendamiseks.

Põltsamaa vald

- ✓ Korrastatud ja optimaalne koolivõrk;
- ✓ Tteenuste kõrge kvaliteet läbi spetsialiseerunud teenistujate;
- ✓ Toimiv transpordikorraldus vajadusel ka vallasiseselt, mis vastab inimeste liikumis- ja tööhõive vajadustele;
- ✓ Avatud vaatega, ühtse ja pideva arenguga piirkond;
- ✓ Juhtimisstruktuur koheselt selgeks rääkida (sh ka see, et esialgu jäävad kohtadele mõned ametnikud ja vajaduse äralangemisel vähendatakse sujuvalt);
- ✓ Ettevõtluse võimalikud arengud kokku lepitud (ettevõtlusstrateegia koostamine?);
- ✓ Kolmanda sektori roll piirkondade arengu vedamisel;
- ✓ Lähimõeldud investeeringud (ei oleks dubleerimist);
- ✓ Kaasta valitsemisele elanikud ja kodanikuühendused (ehk idee selles, et kaasav eelarve oleks/tuleks, lepinguline delegeerimine MTÜ-dele);
- ✓ Partner riigiasutustele.

Võhma linn

- ✓ Piirkonna transpordiühendus rahuldab elanikkonna vajadused, mugavad ühendused keskustesse.
- ✓ Arendatakse ametnikkonda, mis on spetsialiseeritud, asjatundlik ja motiveeritud ning asub kodanikele võimalikult lähedal.
- ✓ Sotsiaalteenuste ja tugiteenuste süsteemsem väljaarendamine.
- ✓ Töötasude ühtlustamine.
- ✓ Piirkonna terviklik arendamine: keskus-tagamaade loogiline süsteem.
- ✓ Teenusprofiili laienemine kodanike jaoks, ennekõike tänaste parimate praktikate kasutuselevõtt ja võrgustikupõhine ülekanne sinna, kus neid veel ei ole. (Nt sotsiaal, huvihariduse jt valdkondades).
- ✓ Ettevõtluse arendamise võimekuse kujundamine? – Kas on realistlik?
- ✓ Kogukondade ja külade maksimaalne ära kasutamine ning võimalusel ja nende valmisolekul neile oma elukorralduse korraldamise usaldamine.
- ✓ Strateegiline, pikemas tules suunatud arendustegevus.

3. Millised on omavalitsuse hirmud tänase ühinemisläbirääkimiste lauas?

Imavere vald

- ✓ Esindatus loodavas volikogus;
- ✓ Poliitiline stabiilsus.

Kolga-Jaani

- ✓ Ääremaastumine.
- ✓ Haridusasutuste kadumine piirkonnast.
- ✓ Piirkonna halb esindatus suurema valla tasandil.
- ✓ Piirkonna identiteedi kadumine.

Kõo vald

- ✓ Suurim hirm on uues omavalitsuses langemine parteipoliitilistesse kemplemistesse

Puurmanni vald

- ✓ Äärealade elu jätkuv mandumine, teenuste kaugenemine inimestest. Keskuse investeeringud muutuvad prioriteediks.
- ✓ Ebaselged suhted keskuse ja piirkonna tagamaade vahel, piirkondade esindatus moodustatava valla juhtimisel volikogu tasemel võib muutuda liiga keskuse keskseks.
- ✓ Jätkuv elanikkonna vähenemine.

Pajusi vald

- ✓ Raamatukogude ja koolide sulgemisoht;
- ✓ Jätkuv ääremaastumine, suureneb elanike lahkumine maapiirkonnast;
- ✓ Mittetulundusühingute toetamise lõppemine;
- ✓ Liigne teenuste koondumine keskusesse;
- ✓ Kasutuseta jäävad hooned;
- ✓ Põltsamaa linna teede olukord ja lahendused;
- ✓ Keskuse suur investeeringute vajadus.

Põltsamaa linn

- ✓ Liiga suur territoorium;
- ✓ Omavalitsuste rahastamine (tulubaas).

Põltsamaa vald

- ✓ Juhtimine muutub liiga linna- või keskusekeskseks;
- ✓ Maapiirkondade ääremaastumine;
- ✓ Finantsvahendite ülemäärane koondumine keskuse järeleaitamiseks (proportsioonid, milline osa eelarvest liigub keskuse arendamiseks ja milline osa jääb piirkondade arendamiseks);
- ✓ Võimu ja valitsemise kaugenemine elanikest.

Võhma linn

- ✓ Töökohtade vähenemine piirkonnas. Kas tekkiv omavalitsus suudaks neid protsesse pidurada ja/ või ettevõtluskeskkonda arendada?
- ✓ Võimu kaugenemine ja väheneb kohapealne otsustusõigus.
- ✓ Maakonnapiiri muutus, kaob identiteet.
- ✓ Sotsiaalvaldkonna, hariduse, tervishoiu ja ühenduste süsteemsem arendamine ja korraldamine võib viia teenused kodanikust eemale.
- ✓ Ei arvestata kohaliku kogukonnaga, aetakse taga vaid majanduslikke näitajaid.
- ✓ Eelarve ei jaotu tasakaalustatult. Piirkondade eelarved ei tohiks ühinemiskäigus väheneda.
- ✓ Piirkondade rivaliteet suures omavalitsuses.

4. Millised on teemad, mida tuleb kindlasti silmas pidada, et ühinemiskõnelused toimuksid edukalt?

Imavere vald

- ✓ Osavalla teke
- ✓ Areng peab toimuma ka väljaspool keskust
- ✓ Valdkonniti koostada ühine analüüs (toetused, töötasud ..)
- ✓ Ühistranspordi tagamine

Kolga-Jaani

- ✓ Isiklike ambitsioonide kõrvalejätmine tundub kõige olulisem.
- ✓ Ajakavast ja kokkulepetest kinnipidamine.
- ✓ Avalikustamine.
- ✓ Väiksemate valdade huvidega arvestamine (st inimestel ei tohi tekkida tunnet, et nende soovidest „sõidetakse üle“)

Kõo vald

- ✓ Võrdsuse saavutamine uude volikogusse valimistel, et igast ringkonnast saaks keegi sisse.

Puurmanni vald

- ✓ Vallad vajavad professionaalset abi ümberkorraldustel tekkivate juriidiliste probleemide lahendamisel.
- ✓ Ümberkorraldused peavad olema tehtud kasutades ühtset metoodikat ja seda peavad aktsepteerima delegatsioonid.
- ✓ Isiklikud ambitsioonid, lahkkelid minevikust ja „kitsas pilt“ tuleb kõrvale jätta ning keskenduda piirkonna arengule kaasaitavatele otsustele.

Pajusi vald

- ✓ Ükski teenuste/toetuste tase ei tohi tohiks langeda, sotsiaal peaks paranema just teenuste osas. Abivajajad peavad kaetud saama;
- ✓ Äärealadel elavatel inimestel peab jääma võimalus mujale KOV-i kooli või huvikooli minna, tasuta õpilaskoha maksumus ja transpordi toetus;
- ✓ Läbirääkimiste laua taga on kõik võrdsed;
- ✓ Kaitsta elanike huve, mitte poliitilisi seisukohti ja positsioone.

Põltsamaa linn

- ✓ MTÜ-de ja külaseltside tegevuse toetamine ja rahastamine;
- ✓ Ametiasutuse struktuur ja teenistujate koosseis;
- ✓ Ametiasutuse hallatavate asutuste töötajate jätkamine;
- ✓ Lumelükkamine vallaelaniku koduukseni;
- ✓ Sotsiaaltransporditeenuse korraldamine.

Põltsamaa vald

Siinkohal oleme seda meelt, et ühinemiskõneluste edukus ei sõltu mitte niivõrd konkreetsetest teemadest, kuivõrd just teatud teemadega seotud hirmude mahavõtmisest ja kahtluste hajutamisest. Need teemad on meie hinnangul peamiselt:

- ✓ Transpordikorraldus keskuse ja külade/külakeskuste vahel (hirm: enam ei pääse külast keskusesse, sh vallamajja);

- ✓ Koolivõrgu korrastamine ja optimeerimine (hirm: ühinejate väikesed koolid ja lasteaiad pannakse kinni);
- ✓ Valla struktuur (ei pea vajalikuks osavaldade loomist);
- ✓ Valla ametiasutuse struktuur (hirm: kõik lastakse lahti, kauaaegsed töötajad kaotavad oma koha, kes läheb, kes jääb?)

Ühinemisläbirääkimiste põhimõtted peaksid olema:

- ✓ -,„Mäng lahtiste kaartidega“, st räägitakse läbi ausalt ja avatult, varjamata, millistes suundades (kellega) ja mis tingimustel veel läbi räägitakse;
- ✓ Mida varem selgetele otsustele jõutakse, seda parem kõigile, ühtlasi jääb rohkem aega ühinemist reaalselt ette valmistada sügiseks 2017;
- ✓ Arusaamine, et edaspidi ei ole „meie“ vs „teie/nemad“, edaspidi on ainult „meie“ ja valime uue lennukõrguse, et hoomata uut tervikut, uut pilti;
- ✓ Positiivne mõtlemine, tunnistamine endale, et kui vaja, siis kasvõi lapimegi linnatänavate auke, sest see on meie kõigi huvides, meie maine ja vastutus.

Võhma linn

- ✓ Kõik osapooled on võrdsed partnerid.
- ✓ Nõupidamised on ettevalmistatud ja juhitud, kokkulepped fikseeritakse, otsitakse maksimaalset ühisosa/ konsensust.
- ✓ Läbirääkimised toimuvad maksimaalselt avatult, ilma kulisside taguse tegevuseta.
- ✓ Elanike ja avalikkuse informeerimine ja kaasamine algusest peale.

Kodutöö kokkuvõte: vt Rivio Noorkõiv slaidid, esitlus 01.03.2016